ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Petra Příhody a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobkyně: T. Z., zastoupena Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem v Plzni, Františkánská 7, 301 00 Plzeň, proti žalovanému: Ministerstvo vnitra, Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 8. 2003, čj. OAM-3688/VL-11-04-TZ-2003, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 7. 2004, čj. 24 Az 1927/2003-17,

takto:

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení.

III. Žalovanému se právo na náhradu nákladů nepřiznává.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 8. 8. 2003, čj. OAM-3688/VL-11-04-TZ-2003, žalovaný zamítl žádost žalobkyně o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb. Rozhodnutí žalobkyně napadla dne 18. 8. 2003 žalobou u Krajského soudu v Ostravě.

V žalobě žalobkyně zejména namítala, že správní orgán v řízení o její věci porušil ustanovení § 3 odst. 3 správního řádu, neboť se žádostí nezabýval odpovědně a svědomitě, ustanovení § 3 odst. 4 správního řádu, protože nevyšel ze spolehlivě zjištěného stavu věci a nevedl správní řízení tak, aby posílil důvěru žalobkyně ve správnost jeho rozhodování, ustanovení § 32 odst. 1 správního řádu, neboť nezjistil přesně a úplně skutečný stav věci a za tím účelem si neopatřil potřebné podklady pro rozhodnutí, § 33 odst. 2 správního řádu, protože žalobkyni nedal možnost vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k jeho podkladu a ke způsobu jeho zjištění, ustanovení § 46 správního řádu, neboť napadené rozhodnutí nevyšlo ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu, a ustanovení § 47 odst. 3 správního řádu, protože

odůvodnění rozhodnutí není přesvědčivé a žalovaný se nevypořádal se všemi provedenými důkazy. Žalobkyně rovněž namítla porušení § 12 a § 91 zákona o azylu: domnívá se totiž, že v jejím případě byly naplněny zákonné podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu nebo alespoň pro uplatnění překážky vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona. Žalobkyně v žalobě ohledně skutkových důvodů odkázala na obsah správního spisu, zejména na žádost o udělení azylu a protokol o pohovoru.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 9. 7. 2004, čj. 24 Az 1927/2003-17, žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ani jednu z procesních námitek krajský soud neuznal za důvodnou, stejně pak uzavřel i ohledně námitky věcné. Žalobkyně měla o azyl požádat hned v první zemi, kde měla reálnou možnost tento status obdržet a kde by byla garantována její základní práva a svobody. Polsko, kterým žalobkyně projížděla, přitom je tzv. třetí bezpečnou zemí ve smyslu § 2 zákona o azylu.

Proti tomuto rozsudku žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) brojila včas podanou kasační stížností. Namítla, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázku, zda byly dány předpoklady pro rozhodnutí žalovaného podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Krajský soud nedostatečně zhodnotil reálnou možnost žalobkyně podat žádost o azyl v Polsku; po dobu tranzitu tuto možnost neměla a neměla ji ani na hranicích s Českou republikou, na hranicích při vstupu do Polska se tento úkon obávala učinit, neboť by do Polska pak nebyla vpuštěna vůbec. Stěžovatelka dále poukázala na to, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování a nebylo tedy možné ve věci spravedlivě rozhodnout; v tom tkví důvod § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Krajský soud dle stěžovatelky nesprávně usoudil, že správní řízení netrpělo procesní vadou. Stěžovatelka je přesvědčena, že rozhodnutí žalovaného nebylo učiněno na základě dostatečného dokazování a nebylo náležitě odůvodněno. Krajský soud také řádně nepřezkoumal rozhodnutí žalovaného z hlediska procesních žalobních námitek, ohledně kterých stěžovatelce vytkl, že ustanovení správního řádu, která měl žalovaný ve správním řízení porušit, nedoplnila o konkrétní skutkové důvody. V tom stěžovatelka spatřuje naplnění kasačního důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Stěžovatelka nesouhlasila ani s tím, jak se krajský soud vypořádal s překážkou vycestování; tvrdí, že v případě návratu na Ukrajinu bude vystavena perzekuci ze strany milice a dalších správních orgánů, protože žádala o azyl v České republice.

Stěžovatelka rovněž požádala o přiznání odkladného účinku, neboť svá práva před soudem může uplatňovat jen tehdy, bude-li přítomna v České republice.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti oprávněnost všech stížních námitek popřel.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat

tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a kde je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má právo na udělení víza za účelem strpění pobytu mj. tehdy, pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě a návrhu na přiznání odkladného účinku; takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně). Ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti samotné pak je souběžné rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud pak přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v mezích důvodů vymezených stížnostními body (§ 109 odst. 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatelka namítala, že krajský soud nesprávným způsobem posoudil právní otázku, zda v případě žalobkyně je možné postupovat podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu. Nemá ale pravdu. Podle zmíněného ustanovení se totiž žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel o azyl přichází ze státu, který Česká republika považuje za třetí bezpečnou zemi nebo bezpečnou zemi původu, nebude-li prokázáno, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze. Bezpečnou třetí zemí se přitom s souladu s § 2 odst. 2 zákona o azylu rozumí stát jiný než stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, ve kterém cizinec pobýval před vstupem na území a do kterého se může vrátit a požádat o udělení postavení uprchlíka podle mezinárodní smlouvy (*scil.* Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků z roku 1967, uveřejněné pod č. 208/1993 Sb.), aniž by byl vystaven pronásledování, mučení, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. Stát není bezpečnou třetí zemí, pokud na něj lze vztáhnout překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu.

Ze správního spisu vyplynulo, že stěžovatelka z Ukrajiny do České republiky přicestovala mikrobusem, a to přes Polsko, kde jí byly při hraniční kontrole zkontrolovány doklady a zavazadla. Stěžovatelka tedy v Polsku pobývala, byť krátce, a měla možnost tu kontaktovat zástupce státních orgánů a požádat o azyl. Úsudku správního orgánu a krajského soudu o tom, že Polsko je tzv. třetí bezpečnou zemí, přitom nelze nic vytknout. Polsko je smluvní stranou Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků z roku 1967, polská právní úprava azylové problematiky odpovídá principům touto úmluvou založených a tyto principy jsou také v praxi dodržovány. Státní orgány této země nevracejí uprchlíky do zemí, kde by jejich

život nebo osobní svoboda byly ohroženy na základě rasy, náboženského vyznání, národnosti, příslušnosti k určité společenské skupině nebo politického přesvědčení nebo kde jim hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu smrti anebo jejich život je ohrožen v důsledku válečného konfliktu. Otázky azylu jsou v Polsku upraveny cizineckým zákonem z roku 1997. O udělení azylu rozhoduje nezávislý uprchlický úřad, proti jehož rozhodnutí se lze odvolat k soudu. Osoby, které jsou vráceny do Polska na základě readmisních dohod, mají právo požádat o azyl. Na Polsko rovněž nelze vztáhnout překážku vycestování.

Nejvyšší správní soud dále opakovaně připomíná (srov. č. 18/2003 Sb. NSS, č. 327/2004 Sb. NSS), že azylové řízení je do značné míry založeno na principu, že cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi (čl. 43 Listiny základních práv a svobod) má o azyl požádat vždy již v první zemi, v níž má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a v níž budou garantována jeho základní práva a svobody. Touto zemí je zpravidla tzv. bezpečná třetí země ve smyslu § 2 zákona o azylu. Subjektivní právo na azyl je přitom právem na nezbytnou ochranu před pronásledováním v zemích původu, nikoliv právem vybrat si zemi, v které žadatel o azyl bude chtít toto své právo uplatnit.

Ohledně námitky týkající se překážky vycestování je namístě rovněž odkázat na již konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu (např. rozsudek ze dne 9. 9. 2004, čj. 2 Azs 147/2004-41, publikovaný pod č. 409/2004 Sb. NSS), podle které *„Rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., nelze považovat za rozhodnutí o neudělení azylu ve smyslu § 28 tohoto zákona. Za takové lze považovat pouze rozhodnutí, kterým Ministerstvo vnitra rozhodne o neudělení azylu pro nesplnění podmínek uvedených v ustanovení § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 téhož zákona po věcném posouzení důvodů tvrzených žadatelem o azyl. V případě, kdy Ministerstvo vnitra rozhodne o zamítnutí žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., nečiní již výrok o neexistenci překážek vycestování ve smyslu ustanovení § 91 citovaného zákona.“* Proto nebylo a není důvodu se otázkou překážky vycestování věcně zabývat; v tomto směru tedy není ani žalovanému ani krajskému soudu co vytýkat.

Stěžovatelka dále namítla nedostatečně provedené dokazování před správním orgánem, v čemž spatřovala důvod § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Pod tento stížní důvod je pak třeba podřadit i tvrzení o nesprávném úsudku krajského soudu v tom, že správní řízení netrpělo procesní vadou (nedostatkem dokazování ve správním řízení a odůvodnění rozhodnutí žalovaného). V těchto námitkách však Nejvyšší správní soud stížnosti přisvědčit nemohl.

Posuzování žádosti o udělení azylu se sestává z řady procesních a materiálních hledisek obsažených v zákoně o azylu, na které je třeba nahlížet v jejich vzájemné provázanosti a časové souslednosti. Jestliže tedy v daném případě byla stěžovatelčina žádost zamítnuta proto, že žadatelka přichází z třetí bezpečné země [§ 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu], nelze žalovanému vytýkat, že se podrobně nezabýval

podstatou žádosti. To by bylo nadbytečné. Řečeno jinak: i když by žalovaný shledal, že stěžovatelka byla v zemi původu skutečně pronásledována z politických důvodů, nezakládalo by to její právo na udělení azylu, jestliže by přišla do České republiky z bezpečné třetí země. Přitom Nejvyšší správní soud již shora uzavřel, že žalovaný i krajský soud se dostatečně podrobně a přesvědčivě vypořádaly s tím, že Polsko je bezpečnou třetí zemí, respektující základní práva a svobody a demokratické principy právního státu. Své úvahy žalovaný přitom v rozhodnutí dostatečným způsobem popsal a z rozhodnutí je tak zcela seznatelné, které skutečnosti byly podkladem rozhodnutí a jakými důvody byl žalovaný veden při hodnocení důkazů. Nejvyšší správní soud tak nezjistil naplnění tvrzeného kasačního důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Stěžovatelka v kasační stížnosti namítala také stížní důvod § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.; krajský soud prý řádně nepřezkoumal rozhodnutí žalovaného z hlediska procesních žalobních námitek, ohledně kterých stěžovatelce vytkl, že ustanovení správního řádu, která žalovaný ve správním řízení tvrzeně porušil, nedoplnila o konkrétní skutkové důvody. Tak tomu ale není. Naopak krajský soud rozhodnutí žalovaného z hlediska procesních žalobních námitek v souladu s § 75 odst. 2 s. ř. s přezkoumal; na obecně formulované procesní žalobní námitky soud reagoval a v obecné rovině se s nimi také řádně vypořádal. Krajský soud k těmto námitkám po přezkoumání rozhodnutí uvedl, že žalovaný si opatřil potřebné podklady pro rozhodnutí a vycházel tak ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu. Z odůvodnění rozhodnutí žalovaného rovněž vyplývá, jakými důvody byl veden při hodnocení důkazů. Krajský soud tedy své rozhodnutí i dostatečným způsobem odůvodnil. Za této situace nebyl postup soudu v rozporu se zákonem a důvod kasační stížnosti uvedeného v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. není dán.

Nejvyšší správní soud tedy zhodnotil všechny stížní námitky jako nedůvodné. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné jiné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Stěžovatelka nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměla úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně 30. května 2005

JUDr. Michal Mazanec

předseda senátu